

Sygn. akt IV U 696/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w O. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Monika Wawro
Protokolant:	sekr. sądowy Tomasz Miłosz

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 r. w O.

sprawy A. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy

na skutek odwołania A. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 02 grudnia 2016 roku nr (...) - (...) - SER

oddala odwołanie

Sygn. akt IV U 696/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 02 grudnia 2016 roku znak: (...) – na podstawie art. 3 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tj: Dz.U. z 2015 r. poz. 1242, z późn. zm.) – odmówił A. B. (1) prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że po zapoznaniu się z posiadaną dokumentacją nie uznano zdarzenia z dnia 15 czerwca 2016 roku za wypadek przy pracy. Podkreślono, że Odwołujący wykonywał codzienne obowiązki pracownicze (naprawa samochodów w pozycji wymuszonej), brak było zadziałania czynnika zewnętrznego, który mógłby być przyczyną tego schorzenia. Udar pnia mózgu jest chorobą samoistną, występuje nagle u osób z czynnikami ryzyka, jakie stwierdzono u Odwołującego w czasie hospitalizacji.

Od powyższej decyzji – A. B. (1) wniósł odwołanie do Sądu Rejonowego w (...) IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Wskazał, iż nie zgadza się z decyzją organu, ponieważ wypadek nastąpił w czasie pracy, zaś warunki pracy w przeddzień i w dniu pracy były ciężkie (upał, stres, ciężki silnik), nadto nagły wyjazd w teren do naprawy. Podkreślił

również, że żaden z wyników badań przeprowadzonych przed wypadkiem nie wskazywał na istnienie u wymienionego schorzenia samoistnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie wskazał, że przyczynę zewnętrzną wypadku przy pracy stanowi oddziaływanie z zewnątrz na organizm pracownika czynnik, który w normalnym przebiegu wydarzeń w konkretnej sytuacji faktycznej nie powinien był wystąpić, a który jednak wystąpił i wywołał lub w istotny sposób przyczynił się – do powstania uszczerbku na zdrowiu. Podkreślono, iż lekarz orzecznik po analizie zgromadzonej dokumentacji medycznej uznał w przedmiotowej sprawie brak czynnika zewnętrznego, który mógłby spowodować wypadek przy pracy. Wskazano, że udar pnia mózgu jest chorobą samoistną, występującą nagle u osób z czynnikami ryzyka, jakie u ubezpieczonego stwierdzono w czasie hospitalizacji, tzn. zaburzenia lipidowe i palenie nikotyny. W ocenie organu, w przedmiotowej sprawie brak jest przyczyny zewnętrznej w związku z wykonywaną pracą, a zdarzenie było spowodowane chorobą samoistną.

Sąd ustalił, co następuje:

A. B. (1) jest mechanikiem. Był zatrudniony w firmie (...), w której pracował jako mechanik autobusów. Do obowiązków odwołującego należało dbanie i naprawa sprzętu jeżdżącego-autobusów. Przy naprawie pojazdów pracował odwołujący oraz dwóch innych pracowników. Odwołujący pracował w tygodniu minimum 8 godzin dziennie, zaś w soboty 6 godzin. Nie

W przeddzień zdarzenia, tj. w dniu 14 czerwca 2016 roku Odwołujący sam naprawiał silnik, który znajdował się pod pokładem autobusu. Tego dnia panowały niesprzyjające warunki atmosferyczne w postaci bardzo wysokiej temperatury, Odwołujący pracował pod dachem, gdzie nie było klimatyzacji i było gorąco. W tym dniu przez 8 godzin pracował w wymuszonej pozycji.

W dniu zdarzenia, tj. w dniu 15 czerwca 2016 roku Odwołujący pracował od godziny 7 rano przy tym samym autobusie. Tego dnia przy pracach pomagał odwołującemu inny pracownik Z. S.. Na polecenie pracodawcy Odwołujący wraz z drugim pracownikiem wyjechali do G. celem dokonania naprawy dwóch autobusów szkolnych, które należało naprawić do godziny 12. W trakcie podróży Odwołujący, który kierował samochodem służbowym źle się poczuł i widząc, że „nie mieści się” w drodze oraz ma zaburzenia widzenia, zatrzymał się. Z. S. wezwał karetkę i zatelefonował do właściciela firmy. Odwołującego przewieziono do szpitala. Odwołujący palił papierosy kilka razy dziennie. Do czasu zdarzenia A. B. (1) nie odczuwał żadnych dolegliwości i na nic się nie leczył. Odwołujący przeżył udar niedokrwienny mózgu.

(d: dokumentacja medyczna k.18-23, k.60-61; przesłuchanie A. B.- k. 25v- 26; zeznania I. B.- k. 24- 25)

W dniu 01 lipca 2016 roku sporządzono protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy nr (...), w którym stwierdzono, że było to zdarzenie nagle, wywołane przyczyną zewnętrzną w postaci pracy w wymuszonej pozycji ciała- schylonej, zarówno przed zdarzeniem, jak i dzień wcześniej oraz praca w mikroklimacie gorącym (wysoka temperatura powietrza zarówno wewnątrz warsztatu mechanicznego, jak i na zewnątrz). W protokole stwierdzono również, że na powstanie wypadku miał wpływ stres, który przeżywał poszkodowany – awaria autobusu w siedzibie pracodawcy i kolejne awarie dwóch następnych autobusów szkolnych, które znajdowały się w innej miejscowości. Zdarzenie to spowodowało uraz- udar niedokrwienny pnia mózgu i miało związek z pracą, gdyż pracownik doznał go podczas wykonywania pracy na rzecz pracodawcy.

(d: akta ZUS)

W dniu 28 października 2016 roku wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o wypłatę jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy wraz z protokołem oraz dołączonymi do niego załącznikami.

(d: akta ZUS)

Z uwagi na rozbieżności pomiędzy stronami w ocenie przyczyn zdarzenia, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych neurologa i kardiologa.

Biegła neurolog rozpoznała u odwołującego przebyty udar niedokrwienny pnia mózgu pod postacią niedowładu połowicznego lewostronnego i dyzartrii, nadciśnienie tętnicze, otyłość, nikotynizm, napad padaczkowy w wywiadzie. W uzasadnieniu opinii biegła wskazała, że czynniki ryzyka udaru niedokrwiennego to między innymi wiek, płeć męska, predyspozycje rodzinne i genetyczne, przebyty udar, bądź przemijające niedokrwienie mózgu, choroby serca, nadciśnienie tętnicze, zmiany miażdżycowe, cukrzyca, palenie papierosów, nadużywanie alkoholu, otyłość, brak aktywności fizycznej, dieta bogata w tłuszcze.

Biegła wskazała, że podczas hospitalizacji u badanego stwierdzono zaburzenia gospodarki lipidowej (nieprawidłowy stosunek LDL do HDL), nikotynizm (odnotowany także podczas wizyt w poradni Kardiologicznej i Hematologicznej). W ocenie biegłej, inne czynniki ryzyka udaru występujące u badanego, to otyłość. Nadto, biegła podkreśliła, że w czasie hospitalizacji nie stwierdzono istotnych odchyłeń w badaniach kardiologicznych (ECHO serca, badanie Holtera). Kilka miesięcy po udarze rozpoznano nadciśnienie tętnicze. W ocenie biegłej, przebyty u Odwołującego udar jest schorzeniem samoistnym. Brak jest przyczyny lub współprzyczyny zewnętrznej wynikającej z warunków pracy wykonywanej przez badanego, która mogłaby spowodować wystąpienie udaru niedokrwiennego mózgu. Biegła podała, że przyczyna zewnętrzna jest niezbędna do uznania zdarzenia za wypadek przy pracy. Sama praca nie jest przyczyną zewnętrzną wypadku przy pracy, ale nadzwyczajna sytuacja związana z pracą. Biegła wskazała, iż w dniu zachorowania badany wykonywał pracę zgodną z zakresem obowiązków. Praca to jest wykonywana w wymuszonej pozycji ciała. W dniu zachorowania Odwołujący pracował około dwóch godzin, w godzinach rannych (temperatura powietrza jest niższa, niż w godzinach późniejszych). Odwołujący miał dostęp do wody z kranu (brak było wody zapewnionej przez pracodawcę). Stres związany z pilną naprawą autobusów nie jest czynnikiem ryzyka wystąpienia udaru mózgu.

(d: opinia biegłej neurolog- k. 32- 33v)

Biegły kardiolog stwierdził na podstawie dokumentacji medycznej, że do czasu zdarzenia, to jest do 15 czerwca 2016 roku badany nie był leczony z powodu schorzeń układu sercowo-naczyniowego. Badania z 2015 roku nie wykazywały patologii w zakresie układu sercowo-naczyniowego. Próba wysiłkowa wykonywana u Odwołującego 06 marca 2015 roku opisana była jako ujemna, bez dolegliwości, bez zaburzeń rytmu, bez zmian SR, reakcja tensyjna w normie. Wysiłek energetyczny 13,1Mets. Echo serca wykonane w 10 lutego 2015 roku wykazało prawidłową frakcję wyrzutową 65%, grubość i kurczliwość ścian w normie, LK 52 mm, grubość przegrody międzykomorowej 10,5mm, ściany tylnej 10mm. W ocenie biegłego, mając powyższe na uwadze nie można stwierdzić, że udar niedokrwienny mózgu, jakiego doznał badany ma związek z uprzednio istniejącym schorzeniem kardiologicznym. W opinii biegłego kardiologa, nie zaistniała żadna istotna przyczyna, bądź współprzyczyna o charakterze zewnętrznym z punktu widzenia kardiologii.

(d: opinie biegłego kardiologa- k. 36- 38)

W związku z zastrzeżeniami strony Odwołującej do opinii biegłej neurolog, Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego neurologa.

Biegła neurolog szczegółowo ustosunkowując się do zarzutów przedstawionych przez stronę powodową podtrzymała wydaną wcześniej opinię pisemną.

(d: opinia uzupełniająca biegłej neurolog- k. 64-64v.)

Sąd zważył, co następuje

Odwołanie A. B. (1) jako niezasadne, nie zasługuje na uwzględnienie.

Artykuł 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o społecznym ubezpieczeniu z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy. Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy ubezpieczonego, który wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie. Kwestią kluczową dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy było zatem ustalenie, czy udar niedokrwienny pnia mózgu, który przebył odwołujący w trakcie wykonywania pracy – co jest w sprawie bezsporne – można uznać za wypadek przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 w/w cyt. ustawy.

Kwestią sporną niniejszego postępowania było, czy zdarzenie z dnia 15 czerwca 2017 roku było wypadkiem przy pracy oraz wystąpienie zewnętrznej przyczyny urazu, jakiego doznał Odwołujący.

Dokonując powyższego rozstrzygnięcia Sąd oparł się na dokumentach przedłożonych przez strony, których autentyczności nie kwestionowano, jak również na dowodach z opinii biegłych neurologa i kardiologa oraz częściowo na zeznaniach świadka i przesłuchania Odwołującego.

Podkreślić należy, iż Sąd nie dysponuje wiadomościami specjalnymi, które posiadają biegli. Zgodnie zaś z utrwalonym w tej mierze poglądem Sądu Najwyższego – opinie biegłych lekarzy mogą być oceniane przez Sąd wyłącznie przez pryzmat ich zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego oraz wiedzy powszechnej, wystarczające dla uznania bądź nie uznania opinii biegłego za przekonywającą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04, Lex 151656).

Sąd podzielił opinie biegłych zwłaszcza biegłej neurolog, albowiem biegła sposób logiczny, rzetelny i wyczerpujący ustosunkowała się do zadanych przez Sąd pytań oraz zarzutów strony powodowej. Ponadto, opinie biegłych poprzedzone zostały wnikliwą analizą dokumentacji medycznej.

W szczególności za przekonującą uznać należy argumentację biegłej neurolog, iż udar niedokrwienny przebyty przez Odwołującego miał charakter samoistny i nie ma podstaw medycznych do stwierdzenia, że związany był z wykonywaniem przez Odwołującego obowiązków pracowniczych. W tym miejscu należy przywołać pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 marca 2012 roku, że kwalifikacja udaru mózgu jako wypadku przy pracy jest rezultatem oceny materiału dowodowego i ustaleń faktycznych w każdej konkretnej sprawie (II UK 298/11, LEX 1214583).

Biegła neurolog wprost stwierdziła, że brak jest przyczyny lub współprzyczyny zewnętrznej wynikającej z warunków pracy wykonywanej przez Odwołującego, która mogłaby spowodować wystąpienie udaru niedokrwiennego mózgu. Przyczyna zewnętrzna jest niezbędna do uznania zdarzenia za wypadek przy pracy. Sama praca nie jest przyczyną zewnętrzną wypadku przy pracy, ale nadzwyczajna sytuacja w pracy. Zatem zakwalifikowanie związanego z pracą zdarzenia jako spowodowanego przyczyną zewnętrzną (rozumianą jako współprzyczyna wystąpienia zdarzenia w zbiegu z przyczyną wewnętrzną – schorzeniem samoistnym), albo pozbawionego tej cechy jest uzależnione od występujących w sprawie okoliczności.

Ponadto, w ocenie Sądu nie zasługują na podzielenie argumenty samego Odwołującego, jakoby jedną z przyczyn zewnętrznych był brak zapewnienia przez pracodawcę dostępu do wody. Należy bowiem mieć na uwadze fakt, że Odwołujący jest osobą dojrzałą, z wieloletnim stażem zawodowym i znając warunki sanitarne w pracy, winien we własnym zakresie zaopatrzyć się w niezbędną ilość płynów.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie o sygnaturze akt II PK 182/11 wśród kryteriów kwalifikacyjnych zdarzenia jako wypadku przy pracy przepis art. 3 ust. 1 ustawy wymienia: 1) nagłość, oznaczającą zjawiska nieprzewidywalne biologicznie i nadzwyczajne w danym układzie, 2) przyczynę zewnętrzną, 3) normatywny związek z pracą, rozumiany jako zaistnienie incydentu podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności bądź poleceń przełożonych, podczas lub w związku z wykonywaniem przezeń czynności na rzecz pracodawcy nawet bez polecenia albo w czasie pozostawania pracownika do dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązków wynikających ze stosunku pracy oraz 4) wystąpienie urazu (czyli w myśl art. 2 pkt 13 ustawy - uszkodzenia tkanek ciała lub narządów człowieka w następstwie zadziałania czynnika zewnętrznego) lub śmierci pracownika.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowały się dotychczas dwie główne linie orzecznicze prezentujące odmienne poglądy na temat możliwości uznania choroby samoistnej, wywołanej nadmiernym w okolicznościach danego wypadku wysiłkiem (stressem) pracownika, za wypadek przy pracy.

Według pierwszego poglądu nadmierny wysiłek (stres) powinien być oceniany przy uwzględnieniu indywidualnych właściwości pracownika (aktualnego stanu zdrowia, sprawności ustroju) i okoliczności, w jakich wykonywana jest praca. Dopuszczano więc, że codzienne nawet czynności wykonywane w normalnych warunkach przez pracownika o zmniejszonej sprawności, czy to na skutek choroby, czy też w wyniku postępujących z wiekiem zmian w organizmie, mogą być - w zależności od całokształtu okoliczności - uznane za podjęte przy użyciu nadmiernego dla tego pracownika wysiłku (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1963 r., III PO 15/62, OSNCP 1963 nr 10, poz. 215 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 1991 r., II PRN 3/91, OSP 1992 nr 11-12, poz. 263; z dnia 8 listopada 1994 r., II PRN 7/94, OSNAPiUS 1995 nr 9, poz. 108; z dnia 5 lutego 1997 r., II UKN 85/96, OSNAPiUS 1997 nr 19, poz. 386; z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 130/97, OSNAPiUS 1998 nr 7, poz. 219 i z dnia 15 czerwca 1999 r., II UKN 2/99, OSNAPiUS 2000 nr 17, poz. 663 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 15 grudnia 1994 r., III APKr 41/94, OSA 1995 nr 2, s. 16; a także wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 1964 r., III PU 30/63, OSNCP 1965 nr 1, poz. 8; z dnia 25 października 1994 r., II URN 38/94, OSNAPiUS 1995 nr 4, poz. 52; z dnia 29 października 1997 r., II UKN 304/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 464 i z dnia 22 listopada 2000 r., II UKN 63/00, OSNAPiUS 2002 nr 13, poz. 316).

Obecnie za dominujący uznać należy jednak pogląd, zgodnie z którym wykonywanie zwykłych czynności (normalny wysiłek, normalne przeżycia psychiczne) przez pracownika, który doznał zawału serca (tu: udaru) w czasie i miejscu wykonywania zatrudnienia, nie może być uznane za zewnętrzną przyczynę wypadku przy pracy (por. uchwałę z dnia 6 maja 1976 r., III PZP 2/76, OSNCP 1976 nr 11, poz. 239; NP 1978 nr 1, s. 154 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1977 r., III PRN 12/77, OSNCP 1977 nr 12, poz. 248; z dnia 7 października 1986 r., II URN 166/86, OSNCP 1988 nr 2-3, poz. 37; PiZS 1988 nr 7, s. 63; z dnia 27 marca 1987 r., II PRN 3/87, OSPiKA 1988 nr 3, poz. 50; z dnia 14 lutego 1996 r., II PRN 2/96, OSNAPiUS 1996 nr 17, poz. 252; z dnia 16 kwietnia 1997 r., II UKN 66/97, OSNAPiUS 1998 nr 2, poz. 53; z dnia 16 grudnia 1997 r., II UKN 407/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 644; z dnia 25 stycznia 2000 r., II UKN 347/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 395 i z dnia 4 października 2000 r., I PKN 70/00, OSNAPiUS 2002 nr 11, poz. 262), a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 lutego 2000 r., III AUa 864/99 (OSA 2001 nr 10, poz. 71).

Godzi się zatem wskazać, iż przyczyną zewnętrzną wypadku przy pracy może być szczególne (nadzwyczajne, nietypowe) przeżycie wewnętrzne (stres, uraz psychiczny) w postaci emocji o znacznym nasileniu powstałe wskutek okoliczności nietypowych dla normalnych stosunków pracowniczych (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 23 stycznia 1986 r., II PR 1/86, PiZS 1986 nr 8, s. 74; 24 marca 1995 r., II PRN 1/95, OSNAPiUS 1995 nr 17, poz. 216; 11 lutego 1999 r., II UKN 472/98, OSNAPiUS 2000 nr 7, poz. 292 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 kwietnia 1994 r., III AUr 853/93, Prawo Pracy 1995 nr 1, s. 41). Towarzyszący wykonywaniu pracy stres musi zaś być istotnym ogniwem w łańcuchu przyczynowo-skutkowym, prowadzącym do gwałtowanego pogorszenia stanu zdrowia pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 5 lutego 1997 r., II UKN 85/96, OSNP 1997 nr 19, poz. 386 i z 29 października 1997 r., II UKN 304/97, OSNP 1998 nr 15, poz. 464).

Przenosząc powyższe rozważania w realia niniejszej sprawy uznać należy, iż udar pnia mózgu, który przebył odwołujący nie stanowił wypadku przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 cytowanej ustawy. Nie został bowiem wywołany przyczyną zewnętrzną. Wprawdzie do urazu doszło w trakcie wykonywania pracy, jednak należy zauważyć, że w dniu zdarzenia Odwołujący pracował jedynie 2 godziny. Stres, jaki towarzyszył ubezpieczonemu we wcześniejszym dniu i w dniu zdarzenia związany z wykonywaniem normalnych obowiązków, być może nawet dość silny, nie może zostać uznany za sytuację nadzwyczajną, nietypową dla wykonywanych przez niego obowiązków pracowniczych, zwłaszcza, że jak sam Odwołujący wskazywał pracownicy od pewnego czasu pracowali w „okrojonym” składzie. Dodatkowo, A. B. (1), jako mechanik dokonujący napraw autobusów, w tym szkolnych winien liczyć się z faktem zaistnienia bardzo pilnej naprawy któregoś z nich, z uwagi na konieczność przewożenia dzieci w określonych godzinach. Z uwagi na powyższe nie sposób uznać, by sytuacja, jaka zaistniała w dniu 15 czerwca 2016 roku była sytuacją nagłą i nieprzewidzianą dla Odwołującego.

Mając na uwadze powyższe, skoro do przedmiotowego zachorowania odwołującego nie doszło na skutek przyczyny zewnętrznej, Sąd oddalił odwołanie, w oparciu o powołane przepisy oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSR Monika Wawro